Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

30. aprill 2014*

Direktiiv 93/13/EMÜ — Ebaõiglased tingimused müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes — Artikli 4 lõige 2 ja artikli 6 lõige 1 — Lepingutingimuste ebaõiglase olemuse hindamine — Lepingu põhiobjektiga või hinna ja tasu vastavusega seotud tingimuste välistamine, kui need tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles — Välisvaluutapõhised tarbijakrediidilepingud — Vahetuskurssi puudutavad tingimused — Erinevus laenu väljamaksmisele kohaldatava ostukursi ja laenu tagastamise suhtes kohaldatava müügikursi vahel — Siseriikliku kohtu pädevus „ebaõiglaseks" kvalifitseeritud tingimuse korral — Ebaõiglase tingimuse asendamine dispositiivse siseriikliku õigusnormiga — Vastuvõetavus

Kohtuasjas C-26/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Kúria (Ungari) 15. jaanuari 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. jaanuaril 2013, menetluses

Árpád Kásler,

Hajnalka Káslerné Rábai

versus

OTP Jelzálogbank Zrt,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud J .Malenovský, A. Prechal (ettekandja), F. Biltgen ja K. Jürimäe,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. detsembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— OTP Jelzálogbank Zrt, esindaja: *ügyvéd* G. Gadó,

— Ungari valitsus, esindajad: K. Szíjjártó ja Z. Fehér,

— Tšehhi valitsus, esindajad: S. Šindelková ja M. Smolek,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

— Saksamaa valitsus, esindajad: J. Kemper ja T. Henze,

— Kreeka valitsus, esindajad: G. Alexaki ja L. Pnevmatikou,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Euroopa Komisjon, esindajad: K. Talabér-Ritz ja M. van Beek,

olles 12. veebruari 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 4 lõiget 2 ja artikli 6 lõiget 1.

2 See taotlus esitati Á. Kásleri ja H. Káslerné Rábai (edaspidi koos nimetatud „laenuvõtjad”) ning OTP Jelzálogbank Zrt (edaspidi „Jelzálogbank”) vahelises kohtuvaidluses välisvaluutapõhise laenu tagastamisele kohaldatavat vahetuskurssi puudutava lepingutingimuse väidetavalt ebaõiglase olemuse üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 põhjendustes 12, 13, 19, 20 ja 24 on märgitud:

„praegused siseriiklikud õigusaktid võimaldavad ette näha üksnes osalist ühtlustamist; käesolev direktiiv hõlmab eelkõige ainult neid lepingutingimusi, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud; liikmesriikidel peaks olema võimalus [EMÜ] asutamislepingu sätteid arvesse võttes kindlustada tarbijatele kõrgem kaitstuse tase siseriiklike õigusnormide abil, mis on käesoleva direktiiviga ette nähtud õigusnormidest rangemad;

eeldatakse, et liikmesriikide põhikirjasätted või õigusnormid, millega vahetult või kaudselt määratakse kindlaks tarbijalepingute tingimused, ei sisalda ebaõiglasi tingimusi; […] sõnastus „kohustuslikud põhikirjasätted või õigusnormid” artikli 1 lõikes 2 hõlmab ka lepinguosaliste suhtes seadusega ette nähtud korras kohaldatavaid eeskirju, kui ei ole kokku lepitud teisiti;

[…]

käesoleva direktiivi kohaldamisel ei hinnata ebaõigluse suhtes lepingu põhiobjekti ega tarnitava kauba või osutatavate teenuste kvaliteedi ja hinna suhtega seotud tingimusi; lepingu põhiobjekti ning hinna ja kvaliteedi suhte võib sellest hoolimata arvesse võtta muude tingimuste õigluse hindamisel; […]

lepingud peaksid olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles ning tarbijale tuleks anda tegelik võimalus kõigi tingimustega põhjalikult tutvuda, […]

[…]

liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada”.

4 Direktiivi artiklis 1 on ette nähtud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes.

2. Lepingutingimused, mis põhinevad kohustuslikel põhikirjasätetel või õigusnormidel ning nende rahvusvaheliste konventsioonide sätetel või põhimõtetel, millega liikmesriigid või ühendus on ühinenud, eelkõige transpordi valdkonnas, ei kuulu käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.”

5 Kõnealuse direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„1. Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

[…]

3. Lisa sisaldab soovituslikku ja mittetäielikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglasteks.”

6 Direktiivi 93/13 artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.

2. Tingimuste õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine ei ole seotud lepingu põhiobjekti mõiste [ega] hinna ja tasu [vastavusega] vastutehinguna pakutavate[le] teenuste[le] või kau[padele], kui kõnealused tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.” [täpsustatud tõlge]

7 Direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Lepingutes, mille kõik või teatavad tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, peavad kõnealused tingimused olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. […]”

8 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see [ei sisalda] ebaõiglasi tingimusi.” [täpsustatud tõlge]

9 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.”

10 Direktiivi artiklis 8 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase.”

11 Direktiivi 93/13 lisa – mis puudutab tingimusi, millele on viidatud nimetatud direktiivi artikli 3 lõikes 3 – punkt 1 sisaldab mittetäielikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglasteks. Selle punkti 1 alapunktis j on välja toodud tingimused, mille eesmärk või tagajärg on „anda müüjale või teenuste osutajale võimalus muuta lepingutingimusi ühepoolselt, ilma mõjuva, lepingus kindlaksmääratud põhjuseta”. Punkti 1 alapunkt l sisaldab tingimusi, mille eesmärk või tagajärg on „anda võimalus, et […] teenuste osutaja tõstab […] teenuse hinda, ilma et tarbijal oleks […] õigus leping lõpetada, kui lõplik hind on liiga kõrge, võrreldes lepingu sõlmimise ajal kokkulepitud hinnaga”.

12 Selle lisa punkt 2 käsitleb alapunktide g, j ning l reguleerimisala. Punkti 2 alapunktis b on eelkõige märgitud, et „[p]unkt j ei takista tingimuste kehtestamist, mille kohaselt finantsteenuste osutaja jätab endale õiguse teatamata muuta tarbija poolt või tarbijale makstavat intressimäära või finantsteenuste eest tasutavate muude maksude suurust, kui on olemas mõjuv põhjus ning kui teenuste osutaja on kohustatud sellest teist lepinguosalist või teisi lepinguosalisi esimesel võimalusel teavitama ning lepinguosaline või lepinguosalised võivad soovi korral lepingu kohe lõpetada”. Kõnealuse punkti 2 alapunktis d on sätestatud, et „[p]unkt l ei takista hinnaindekseerimisklauslite rakendamist, kui need on seadusega lubatavad ning kui hindade muutumist täpselt kirjeldatakse”.

Ungari õigus

13 Tsiviilseadustiku § 209 põhikohtuasjas vaadeldava laenulepingu sõlmimise ajal kehtinud redaktsioonis (edaspidi „tsiviilseadustik”) oli sätestatud:

„1. Lepingu tüüptingimus ning tarbijalepingus eraldi kokku leppimata lepingutingimus on ebaõiglane, kui selles on poolte lepingust tulenevad õigused ja kohustused kindlaks määratud hea usu ja õigluse põhimõtet rikkudes, ühepoolselt ja põhjendamata, tingimuse välja töötanud poolega lepingu sõlmiva poole kahjuks.

[…]

4. Ebaõiglasi lepingutingimusi puudutavaid sätteid ei kohaldata lepingutingimustele, milles sätestatakse lepingu põhiobjekt või soorituse vastavus vastusooritusele.

[…]”

14 Nimetatud sätte lõikeid 4 ja 5 muudeti alates 22. maist 2009 järgmiselt:

„4. Lepingu tüüptingimus või tarbijalepingus eraldi kokku leppimata lepingutingimus on iseenesest ebaõiglane, kui see ei ole koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.

5. Ebaõiglasi lepingutingimusi puudutavaid sätteid ei kohaldata lepingutingimustele, milles sätestatakse lepingu põhiobjekt või soorituse vastavus vastusooritusele, kui need tingimused on muidu koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.”

15 Seadustiku §-s 231 on sätestatud:

„1. Rahaline võlg tuleb tasuda täitmise kohas kehtivas vääringus, kui ei ole kokku lepitud teisiti.

2. Muus vääringus või kullas kindlaksmääratud võlasumma tuleb ümber arvutada tasumise kohas ja selle ajal kehtiva (hinna) kursi alusel.”

16 Kõnealuse seadustiku §-s 237 on sätestatud:

„1. Kui leping on tühine, tuleb taastada enne lepingu sõlmimist kehtinud olukord.

2. Kui enne lepingu sõlmimist kehtinud olukorda ei ole võimalik taastada, võib kohus otsustada, et leping kehtib kuni kohtuotsuse tegemiseni. Tühise lepingu võib tunnistada kehtivaks, kui pooltele tulenevate vastastikuste kohustuste väärtuse võib viia tasakaalu ebaproportsionaalse eelise kaotamisega lepingus, mis on tühine seetõttu, et pooltele tulenevate vastastikuste kohustuste väärtus on heade kommete vastaselt tasakaalust väljas. Neil juhtudel tuleb anda korraldus, et võimalik vastusoorituseta jäänud sooritus tagastataks.”

17 Tsiviilseadustiku §-s 239 on ette nähtud:

„1. Lepingu osaline tühisus toob kaasa selle kehtetuse tervikuna ainult siis, kui ilma tühise osata ei oleks pooled lepingut sõlminud. Seaduses võib käesolevast sättest erandeid teha.

2. Tarbijalepingu osaline tühisus toob kaasa selle kehtetuse tervikuna ainult siis, kui lepingut ei ole võimalik ilma tühise osata täita.”

18 Seadustiku § 239/A lõikes 1 on sätestatud:

„Pool võib nõuda kohtult lepingu tühisuse tuvastamist või lepingu mõne osa tühisuse tuvastamist (osaline tühisus) ka ilma, et ta nõuaks tühisuse tagajärgede kohaldamist.”

19 Tsiviilseadustiku § 523 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Laenulepingu alusel on krediidiasutus või muu võlausaldaja kohustatud andma võlgniku käsutusse kindlaksmääratud rahasumma ning võlgnik on kohustatud laenusumma lepingu kohaselt tagasi maksma.

2. Kui võlausaldaja on krediidiasutus, on võlgnik kohustatud tasuma intressi (pangalaen), kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

20 Laenuvõtjad sõlmisid 29. mail 2008 Jelzálogbankiga lepingu nimega „kinnisvarale seatud hüpoteegiga tagatud, välisvaluutapõhine hüpoteeklaenuleping” (edaspidi „laenuleping”).

21 Nimetatud lepingu punkti I/1 kohaselt andis Jelzálogbank laenuvõtjatele 14 400 000 Ungari forintit laenu tingimusel, et „laenusumma määratakse kindlaks välisvaluutas laenu väljamaksmise päeval kehtiva ja panga kohaldatava välisvaluuta ostukursi alusel”. Kõnealuses punktis I/1 oli ette nähtud, et „antud laenu põhisumma, selle intressid, lepingutasud ning viivis ja muud kulud määratakse pärast laenu väljamaksmist kindlaks välisvaluutas”.

22 Šveitsi frangi ostukursi alusel, mida Jelzálogbank laenu väljamaksmise ajal kohaldas, oli laenu summaks määratud 94 240,84 Šveitsi franki. Laenuvõtjad pidid selle summa 25 aasta jooksul tagasi maksma, osamaksete tasumise kuupäev oli iga kuu neljas päev.

23 Lepingu punkti II kohaselt oli nominaalne intressimäär 5,2%, millele lisandus lepingutasu 2,04%, ning krediidi kulukuse aastamäär oli laenulepingu sõlmimise päeval 7,43% aastas.

24 Lepingu punkti III/2 (edaspidi „tingimus III/2”) kohaselt „arvestab laenuandja konkreetse tasumisele kuuluva osamakse summa Ungari forintites osamakse tasumise kuupäevale eelnenud päeval kehtinud, panga kohaldatava [välis]valuuta müügikursi alusel”.

25 Laenuvõtjad esitasid Jelzálogbanki vastu hagi, väites et tingimus III/2 on ebaõiglane. Nad väitsid, et see tingimus, mis võimaldas Jelzálogbankil arvutada tasumisele kuuluvad igakuised osamaksed tema kohaldatud välisvaluuta müügikursi alusel, kuna väljamakstud laenu summa on panga kindlaks määratud selle valuuta ostukursi alusel, andis talle ühepoolse ja põhjendamata eelise tsiviilseadustiku § 209 tähenduses.

26 Esimese astme kohus rahuldas selle hagi. Apellatsiooniastmes jäeti see kohtuotsus hiljem muutmata. Apellatsioonikohus leidis oma otsuses eelkõige, et niisuguse laenutehingu raames, nagu tema lahendatavas vaidluses vaadeldav, ei anna Jelzálogbank oma klientide käsutusse välisvaluutat. Seevastu sedastas apellatsioonikohus, et Jelzálogbank sidus Ungari forintites tagastatava osamakse Šveitsi frangi parajasti kehtiva kursiga, selleks et Ungari forintites välja makstud laenusumma tagastamisel selle väärtus säiliks. Jelzálogbank ei osuta võlgnikele mingit finantsteenust, mis oleks seotud välisvaluuta ostmise või müümisega, ning seega ei saa pank kohaldada laenu tagastamisel teistsugust kurssi, kui kasutati laenu väljamaksmisel, nõudes vastusooritust virtuaalse teenuse eest. See kohus leidis ka, et tingimus III/2 ei ole lihtne ega arusaadav, kuna ei ole võimalik kindlaks teha, miks on väljamakstav ja tagastatav laenusumma arvestatud erinevalt.

27 Jelzálogbank esitas seejärel apellatsiooniastmes tehtud kohtuotsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse. Ta väitis eelkõige, et tingimus III/2, mis võimaldab tal saada sellist tulu, mis kujutas endast laenuvõtjate vastusooritust välisvaluutapõhise laenu andmise eest ja mille eesmärk oli katta kulutused, mis krediidiasutusel tekivad seoses valuuta ostutehingutega turul, kuulub tsiviilseadustiku § 209 lõikes 4 ette nähtud erandi kohaldamisalasse ning seega ei ole § 209 lõikes 1 sätestatud väidetava ebaõiglase olemuse kontrolli vaja läbi viia.

28 Laenuvõtjad väitsid, et niisugune kontroll tuleb läbi viia. Selles osas kinnitasid nad, et Jelzálogbank ei saa nende suhtes tugineda pangandustegevuse eripärale ega jätta nende kanda sellest tulenevaid kulutusi, mis tooks endaga kaasa panga tuluallikate ja antava laenu segiajamise. Laenulepingut sõlmides väljendasid laenuvõtjad oma nõusolekut summa väljamaksmiseks kohalikus vääringus ehk Ungari forintites. Peale selle ei ole tingimus III/2 lihtne.

29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kõigepealt tõusetub küsimus, kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 tähenduses „lepingu põhiobjekti” määratleva tingimuse mõiste hõlmab kõiki laenuvõtja rahalise vastusoorituse elemente, sealhulgas summasid, mis tulenevad laenu väljamaksmisele ja tagastamisele kohaldatavate vahetuskursside erinevusest, või kuulub selle mõiste alla peale laenusumma ainult nominaalne intressimäär.

30 Juhul kui direktiivi 93/13 artikli 4 lõikes 2 sätestatud esimest erandit tuleb tõlgendada kitsalt, peab järgnevalt kontrollima, kas kursivahest tulenevat maksekohustust võib pidada seotuks teenuse ja tasu või hinna vastavusega, ja lugeda seega „tasu” osaks direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 ja selles ette nähtud teise erandi tähenduses.

31 Siinkohal tekib samuti küsimus, kas juhul, kui tasu kujutab endast mitmest osast koosneva teenuse vastusooritust, tuleb teise erandi kohaldamiseks kontrollida, kas kõnealune tasu, milleks on käesoleval juhul vahetuskursside erinevuse tõttu tasumisele kuuluv makse, vastab tegelikule teenusele, mida pank tarbijale vahetult osutab.

32 Mis puudutab nõuet, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 alla võivad kuuluda ainult „lihtsas ja arusaadavas keeles” koostatud tingimused, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta peab siseriiklikku õigust tõlgendama kooskõlas selle direktiivi eesmärkidega ning hindama eeltoodud nõudele mittevastavate lepingutingimuste ebaõiglast olemust, kuigi kõnealune nõue ei olnud laenulepingu sõlmimise ajal siseriiklikku õigusesse veel üle võetud.

33 Siiski jääb selle nõude täpne ulatus ebaselgeks. Kõnealust nõuet võib mõista nii, et kõik lepingutingimused peavad olema keeleliselt ja grammatiliselt arusaadavad. Samas võib see ka laiemalt tähendada, et selged ja arusaadavad peavad olema konkreetse tingimuse kohaldamise majanduslikud põhjused ja selle tingimuse seos lepingu muude tingimustega.

34 Lõpetuseks, juhul kui tuvastatakse tingimuse III/2 ebaõiglane olemus, tekib lisaks küsimus, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikest 1 tulenevat ja kohtuotsuse Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) punktis 73 kinnitatud põhimõtet kohaldatakse ka siis, kui laenulepingut ei ole kõnealuse tingimuse ärajätmise korral võimalik täita, nagu põhikohtuasja puhul. Kui see peaks olema nii, soovib Kúria teada, kas see põhimõte keelab siseriiklikul kohtul asjaomast tingimust muuta, et kõrvaldada selle ebaõiglane olemus, asendades selle eelkõige siseriikliku õiguse dispositiivse normiga, nagu tegi apellatsioonikohus.

35 Neil asjaoludel otsustas Kúria menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [...] direktiivi [93/13] artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada selliselt, et välisvaluutas kindlaks määratud, kuid riigi kohalikus vääringus väljamakstud ning tarbija poolt ainult kohalikus vääringus tagasimakstava laenuvõla puhul võib lepingutingimust, millega määratakse kindlaks vahetuskursid ja mida ei ole eraldi kokku lepitud, lugeda „lepingu põhiobjekti” mõiste alla kuuluvaks?

Juhul kui see ei ole nii, siis kas [valuuta] müügi- ja ostukursi erinevust saab direktiivi [93/13] artikli 4 lõike 2 teise osa alusel lugeda selliseks tasuks, mille suhtes ei ole lubatud kontrollida, kas selle ja teenuse osutamise omavaheline vastavus on ebaõiglane või mitte? Kas selles osas omab tähtsust, et krediidiasutuse ja tarbija vahel toimus tegelikult rahavahetus?

2. Juhul kui direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus võib siseriikliku õiguse sätetest olenemata kontrollida, kas lepingutingimused on ebaõiglased või mitte, kui need ei ole lihtsad ja arusaadavad, kas siis tuleb viimati esitatud nõude all mõista seda, et lepingutingimus peab tarbija jaoks olema iseenesest keeleliselt lihtne ja arusaadav või peavad lisaks sellele olema lihtsad ja arusaadavad ka lepingutingimuse kohaldamise majanduslikud põhjused ja selle seos lepingu muude tingimustega?

3. Kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja kohtuotsuse [Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349] punkti 73 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus ei või tarbijaga sõlmitava laenulepingu tüüptingimuste hulka kuuluva ebaõiglase tingimuse tühisust kaotada, muutes või täiendades antud lepingutingimust tarbija kasuks, kui lepingut ei saa muidu, allesjäänud lepingutingimuste alusel ja ilma nimetatud tingimuseta täita? Kas selles osas omab tähtsust asjaolu, et siseriiklikus õiguses esineb selline dispositiivne õigusnorm, milles antud õigusküsimust on reguleeritud, kui tühine lepingutingimus kaotatakse?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

36 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et määratlused „lepingu põhiobjekt" ja „hinna ja tasu [vastavus] vastutehinguna pakutavate[le] teenuste[le] või kau[padele]" hõlmavad tingimust, mis on lisatud müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud välisvaluutapõhisesse tarbijakrediidilepingusse ja mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, nagu põhikohtuasjas, ning mille kohaselt kohaldatakse laenu tagasimaksete arvutamisel asjaomase valuuta müügikurssi.

37 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise kui ka võrdsuse põhimõttega seonduvatest nõuetest, et sellise liidu õigusnormi mõisteid, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu Euroopa Liidu piires tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning selline tõlgendus tuleb leida, arvestades sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki (vt eelkõige kohtuotsus Fish Legal ja Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, punkt 42).

38 See on nii direktiivi 93/13 artikli 4 lõikes 2 sisalduvate väljendite puhul, sest kõnealuses sättes ei ole ühtegi sõnaselget viidet liikmesriikide õigusele, et määrata kindlaks selle sätte tähendus ja ulatus.

39 Lisaks lähtub vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem eeldusest, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet, mis viib selleni, et tarbija nõustub müüja või teenuste osutaja eelnevalt väljatöötatud tüüptingimustega, ilma et tal oleks võimalik mõjutada nende sisu (vt eelkõige kohtuotsus Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Võttes arvesse sellist nõrgemat positsiooni, seab direktiiv 93/13 liikmesriikidele kohustuse näha ette mehhanism, mis tagaks, et kõiki lepingutingimusi, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, saaks kontrollida, hindamaks nende võimalikku ebaõiglast olemust. Selles kontekstis on siseriikliku kohtu ülesanne teha direktiivi 93/13 artikli 3 lõikes 1 ja artiklis 5 sätestatud kriteeriume arvesse võttes kindlaks, kas käesoleva juhtumi asjaolusid arvestades vastab selline tingimus direktiivis esitatud heausksuse, tasakaalustatuse ja läbipaistvuse nõuetele (vt selle kohta kohtuotsus Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 22, ja kohtuotsus RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, punktid 42–48).

41 Direktiivi 93/13 artikli 4 lõige 2 koosmõjus artikliga 8 lubab liikmesriikidel seda direktiivi ülevõtvates õigusaktides siiski sätestada, et „õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine" ei ole seotud selles sättes osutatud tingimustega, kui need tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Kõnealusest sättest järeldub, et selles nimetatud tingimusi ei hinnata nende võimaliku ebaõigluse suhtes, vaid – nagu Euroopa Kohus on täpsustanud – need kuuluvad selle direktiivi reguleerimisalasse (vt selle kohta kohtuotsus Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, punktid 31, 35 ja 40).

42 Kuna direktiivi 93/13 artikli 4 lõikega 2 kehtestatakse seega erand direktiiviga rakendatud tarbijakaitsesüsteemi raames ette nähtud ebaõiglaste tingimuste sisulisest kontrollist, tuleb seda sätet tõlgendada kitsalt.

43 Erandiga peetakse esmajoones silmas tingimusi, mis on seotud „lepingu põhiobjektiga".

44 Põhikohtuasjas tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas tingimus III/2 – kuivõrd see näeb ette, et välisvaluuta müügikurssi kohaldatakse selle valuuta põhise laenu tagasimaksete arvutamiseks – kuulub „lepingu põhiobjekti" alla selle sätte tähenduses.

45 Kuigi asjaomase tingimuse kvalifitseerimise üle otsustamine kuulub ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse, kes peab võtma arvesse selle üksikjuhtumi asjaolusid, on siiski Euroopa Kohus pädev selgitama direktiivi 93/13 sätteid – käesoleval juhul artikli 4 lõiget 2 – ning kriteeriume, mida siseriiklik kohus võib või peab kasutama, kui ta hindab lepingutingimuse vastavust direktiivi sätetele (vt selle kohta eeskätt kohtuotsus RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Samas on Euroopa Kohus juba leidnud, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõige 2 osutab vaid nende lepingutingimuste sisulise kontrolli tingimuste ja ulatuse kehtestamisele, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud ja mis kirjeldavad müüja või teenuse osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingu alusel osutatavat põhiteenust (kohtuotsus Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, punkt 34).

47 Asjaolu, et tingimus oli lepingupoolte poolt nende lepinguvabadust kasutades ja turutingimustel eraldi kokku lepitud, ei saa pidada kriteeriumiks, mis võimaldaks hinnata, kas see tingimus kuulub „lepingu põhiobjekti" alla direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 tähenduses.

48 Nagu tuleneb selle direktiivi artikli 3 lõikest 1 ja põhjendusest 12, ei kuulu eraldi kokku lepitud lepingutingimused põhimõtteliselt selle direktiivi kohaldamisalasse. Järelikult ei saa tekkida küsimust nende võimalikust välistamisest artikli 4 lõike 2 kohaldamisalast.

49 Võttes aga arvesse ka direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 erandlikku laadi ja sellest tulenevat sätte kitsa tõlgendamise nõuet, tuleb lepingutingimusi, mis kuuluvad „lepingu põhiobjekti" mõiste alla selle sätte tähenduses, mõista tingimustena, mis määravad kindlaks lepingu põhiteenused ja mis lepingut sellisena iseloomustavad.

50 Seevastu tingimused, millel on lepingulise suhte enda laadi määratlevate tingimustega võrreldes täiendav iseloom, ei saa kuuluda „lepingu põhiobjekti" mõiste alla direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 tähenduses.

51 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on laenulepingu laadi, üldist ülesehitust ja tingimusi ning selle juriidilist ja faktilist konteksti arvesse võttes hinnata, kas tingimus, mis määrab kindlaks osamaksete vahetuskursi, on oluline element võlgniku teenuses, mis seisneb laenuandja poolt tema käsutusse antud summa tagasimaksmises.

52 Direktiivi 93/13 artikli 4 lõige 2 nimetab teiseks tingimusi, mis on seotud „hinna ja tasu [vastavusega] vastutehinguna pakutavate[le] teenuste[le] või kau[padele]", või direktiivi põhjenduse 19 sõnastuse kohaselt „tarnitava kauba või osutatavate teenuste kvaliteedi ja hinna suhtega seotud" tingimusi.

53 Põhikohtuasjas tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas tingimus III/2 – kuivõrd see näeb ette, et välisvaluuta müügikurssi kohaldatakse laenu tagasimaksete arvutamiseks, sellal kui laenulepingu teiste tingimuste kohaselt konverteeritakse väljamakstav laen kohalikku valuutasse ümber välisvaluuta ostukursi alusel – sisaldab tarbija jaoks rahalist kohustust tasuda laenu tagasimaksmisel summad, mis tulenevad välisvaluuta müügi- ja ostukursi vahest, ning seda kohustust võib kvalifitseerida „tasuna" osutatud teenuse eest, mille vastavust ei saa selle ebaõiglase olemuse osas direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 kohaselt hinnata.

54 Selles osas ilmneb direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 sõnastusest, et kõnealune teine kategooria tingimusi, mille puhul ei saa kontrollida nende võimalikku ebaõiglast olemust, on piiratud ulatusega, sest see välistamine puudutab ainult ette nähtud hinna või tasu vastavust vastutehinguna pakutavatele teenustele või kaubale.

55 Nagu on sisuliselt märkinud kohtujurist oma ettepaneku punktis 69, on lepingutingimuste kontrolli välistamine pakutava kauba või teenuse hinna ja kvaliteedi suhtes seletatav asjaoluga, et ei ole olemas mingit skaalat või õiguslikke kriteeriume, mis võimaldaksid kehtestada sellise kontrolli raamistiku või anda selleks juhiseid.

56 Selles kontekstis on Euroopa Kohus juba sedastanud, et asjaomast välistamist ei kohaldata tingimuse puhul, mis puudutab tarbija makstava teenustasu muutmise mehhanismi (kohtuotsus Invitel, EU:C:2012:242, punkt 23).

57 Käesoleval juhul tuleb peale selle märkida, et kuna tingimuse ebaõiglase olemuse hindamise välistamine on piiratud hinna või tasu vastavusega vastutehinguna pakutavatele teenustele või kaubale, ei saa seda välistamist kohaldada juhul, kui eksisteerib kahtlus, et selle tingimuse kohaselt tagasimaksete arvutamiseks kasutatava välisvaluuta müügikurss ei ole tasakaalus selle valuuta ostukursiga, mida tuleb laenulepingu teiste tingimuste alusel kasutada väljamakstava laenusumma arvutamiseks.

58 Pealegi ei saa seda välistamist kohaldada tingimustele, mis – nagu tingimus III/2 – piirduvad tagasimaksete arvestamise puhul selle välisvaluuta vahetuskursi kindlaksmääramisega, mille alusel laenuleping on sõlmitud, ilma et laenuandja osutaks selle arvestamise käigus mis tahes valuutavahetusteenust, ja mis ei sisalda seetõttu mingit „tasu”, mille vastavust laenuandja osutatud teenuse vastusooritusena ei saa direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 alusel selle ebaõiglase olemuse seisukohast hinnata.

59 Eelnevast lähtudes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et:

— määratlus „lepingu põhiobjekt” ei hõlma tingimust, mis sisaldub müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud välisvaluutapõhises laenulepingus ja mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, nagu põhikohtuasjas, ning mille kohaselt kohaldatakse laenu tagasimaksete arvutamisel asjaomase valuuta müügikurssi, kui on tuvastatud, et kõnealune tingimus määrab kindlaks selle lepingu põhiteenuse, mis lepingut sellisena iseloomustab; seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, võttes arvesse lepingu laadi, üldist ülesehitust ja tingimusi ning selle juriidilist ja faktilist konteksti;

— sellist tingimust, kuivõrd see sisaldab tarbija jaoks rahalist kohustust tasuda laenu tagasimaksmisel summad, mis tulenevad välisvaluuta müügi- ja ostukursi vahest, ei saa pidada tingimuseks, mis sisaldab „tasu”, mille vastavust laenuandja osutatud teenuse vastusooritusena ei saa direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 alusel selle ebaõiglase olemuse seisukohast hinnata.

Teine küsimus

60 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nõuet, mille kohaselt lepingutingimus peab olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles, tuleb mõista nii, et lisaks sellele, et lepingutingimus peab tarbija jaoks olema iseenesest keeleliselt lihtne ja arusaadav, peavad olema lihtsad ja arusaadavad ka lepingutingimuse kohaldamise majanduslikud põhjused ja selle seos lepingu muude tingimustega.

61 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks leidma, et arvestades esimesele küsimusele antud vastust kuulub tingimus III/2 „lepingu põhiobjekti” alla direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 tähenduses, saab selle tingimuse ebaõiglase olemuse hindamist vältida ainult juhul, kui see on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.

62 Et tagada direktiiviga 93/13 taotletavad tarbijakaitsega seotud eesmärgid, peab nimetatud artikli 4 lõike 2 ülevõtmine olema täielik sellisel viisil, et tingimuste ebaõiglase iseloomu hindamise keeld puudutaks ainult neid tingimusi, mis on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles (kohtuotsus Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, punkt 39).

63 Ometi ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest, et tsiviilseadustiku § 209 lõige 4, mille eesmärk oli võtta direktiivi 93/13 artikli 4 lõige 2 üle siseriiklikusse õigusesse, ei sisaldanud asjaomast lihtsas ja arusaadavas keeles koostamise nõuet.

64 Siinkohal tuleb meenutada, et lahendades vaidlust, mille poolteks on ainult eraõiguslikud isikud, peab siseriiklik kohus direktiiviga ette nähtud kohustuste ülevõtmiseks vastu võetud siseriiklike õigusnormide kohaldamisel võtma arvesse siseriikliku õiguse norme tervikuna ning lähtuma nende tõlgendamisel võimalikult suures ulatuses selles valdkonnas kohaldatava direktiivi sõnastusest ja eesmärgist, et saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus (vt eelkõige kohtuotsus OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punkt 44).

65 Selles kontekstis on Euroopa Kohus samuti märkinud, et siseriikliku õiguse kooskõlalise tõlgendamise põhimõttel on teatavad piirid. Nii piiravad õiguse üldpõhimõtted liikmesriigi kohtu kohustust viidata asjakohaste siseriiklike õigusnormide tõlgendamisel ja kohaldamisel direktiivile ning selline kohustus ei või olla aluseks siseriikliku õiguse *contra legem* tõlgendamisele (vt eelkõige kohtuotsus OSA, EU:C:2014:110, punkt 45).

66 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks selliselt piiritletud kooskõlalise tõlgendamise põhimõtet arvestades leidma, et direktiivi artikli 4 lõiget 2 üle võtvat siseriiklikku sätet võib mõista nii, et see sisaldab lihtsas ja arusaadavas keeles koostamise nõuet, tõusetuks seejärel küsimus nimetatud nõude ulatusest.

67 Selles suhtes tuleb märkida, et sama nõue on välja toodud direktiivi 93/13 artiklis 5, milles on ette nähtud, et kirjalikult esitatud tingimused peavad [„alati”] olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Direktiivi 93/13 põhjendus 20 täpsustab, et tarbijale tuleks anda tegelik võimalus kõigi lepingutingimustega põhjalikult tutvuda.

68 Sellest järeldub, et lihtsas ja arusaadavas keeles koostamise nõuet kohaldatakse igal juhul, sealhulgas siis, kui tingimus kuulub direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 kohaldamisalasse ja seega saab vältida direktiivi artikli 3 lõikes 1 nimetatud ebaõiglase olemuse hindamist.

69 Samuti tuleneb sellest, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõikes 2 kehtestatud nõude ulatus on sama mis direktiivi artiklis 5 sisalduval nõudel.

70 Kõnealuse artikli 5 osas on Euroopa Kohus juba sedastanud, et tarbijale on ülimalt oluline, et enne lepingu sõlmimist on teda teavitatud lepingu tingimustest ja lepingu sõlmimise tagajärgedest. Eelkõige selle teabe alusel otsustab tarbija, kas ta soovib end siduda kaupleja eelnevalt koostatud tingimustel (vt kohtuotsus RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, punkt 44).

71 Direktiivis 93/13 esitatud lepingutingimuste läbipaistvuse nõuet ei saa seega kärpida pelgaks arusaadavuseks nende tingimuste formaalses ja grammatilises mõttes.

72 Kõnealust läbipaistvuse nõuet peab hoopis mõistma laialt, sest – nagu on juba meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 39 – direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem lähtub eeldusest, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil eelkõige teabe osas.

73 Sellise lepingutingimuse osas nagu tingimus III/2, mis lubab müüjal või teenuste osutajal arvestada tarbija poolt tasumisele kuuluvate osamaksete suuruse müüja või teenuste osutaja kohaldatava välisvaluuta müügikursi alusel, mille tulemusena tõusevad pangandusteenuse tasud tarbija arvelt ning

seda ilmselt tasu ülempiirita, tuleneb direktiivi 93/13 artiklitest 3 ja 5 ning direktiivi lisa punkti 1 alapunktidest j ja l ning punkti 2 alapunktidest b ja d, et läbipaistvuse nõudest kinnipidamise puhul on määrava tähtsusega see, kas laenulepingus on välisvaluuta vahetamise põhjus ja selle mehhanismi üksikasjad ning asjaomase mehhanismi ja laenu väljamaksmisega seotud teistes tingimustes kehtestatud mehhanismi vaheline seos esitatud nii läbipaistvalt, et tarbija võiks täpsete ja arusaadavate kriteeriumide põhjal ette näha sellest tingimusest tulenevaid majanduslikke tagajärgi (vt analoogia alusel kohtuotsus RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, punkt 49).

74 Välisvaluuta vahetuskursi mehhanismi üksikasjade osas, mis on kindlaks määratud tingimuses III/2, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks tegema, kas võttes arvesse kõiki asjakohaseid faktilisi asjaolusid, sealhulgas reklaamimaterjali ja teavet, mida laenuandja laenulepingu üle peetud läbirääkimistel andis, võib keskmine tarbija, kes on piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas, aru saada üldiselt väärtpaberiturul täheldatavast erinevusest välisvaluuta müügi- ja ostukursi vahel ning samuti hinnata potentsiaalselt märkimisväärseid majanduslikke tagajärgi, mis tulenevad talle valuuta müügikursi kohaldamisest nende tagasimaksete arvestamisel, mida ta on kohustatud lõpuks tasuma ehk järelikult tema laenu kogumaksumusest.

75 Eelnevast lähtudes tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellise tingimuse puhul nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb nõuet, mille kohaselt lepingutingimus peab olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles, mõista nii, et lisaks sellele, et asjaomane tingimus peab tarbija jaoks olema grammatiliselt arusaadav, peab leping kirjeldama läbipaistavalt välisvaluuta vahetusmehhanismi konkreetset toimimist, millele kõnealune tingimus viitab ning selle mehhanismi ja laenu väljamaksmisega seotud teistes tingimustes kehtestatud mehhanismi vahelist seost, nii et tarbija võiks täpsete ja arusaadavate kriteeriumide põhjal ette näha sellest tingimusest talle tulenevaid majanduslikke tagajärgi.

Kolmas küsimus

76 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas sellisel juhul nagu põhikohtuasjas, kus müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingut ei ole ebaõiglase tingimuse ärajätmise korral võimalik täita, tuleb direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab siseriiklikul kohtul ebaõiglase tingimuse tühisuse kaotada, asendades selle siseriikliku õiguse dispositiivse normiga.

77 Selles osas on Euroopa Kohus sedastanud, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune liikmesriigi õigusnorm, mis võimaldab siseriiklikul kohtul, kui see tunnistab müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu ühe ebaõiglase tingimuse tühisust, täiendada seda lepingut nimetatud tingimuse sisu muutes (kohtuotsusus Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, punkt 73).

78 Arvestades seega müüjate või teenuste osutajate suhtes nõrgemas olukorras olevate tarbijate kaitse avaliku huvi laadi ja tähtsust, kohustab direktiiv 93/13 – nagu ilmneb selle artikli 7 lõikest 1 koostoimes selle põhjendusega 24 – liikmesriike sätestama piisavad ja tõhusad vahendid, „et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad” (vt kohtuotsues Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, punkt 68).

79 Samas, kui siseriiklik kohus võiks muuta sellistes lepingutes sisalduvate ebaõiglaste tingimuste sisu, võiks selline õigus kahjustada direktiivi 93/13 artikli 7 pikaajalist eesmärki. Nimelt aitaks niisugune õigus kaasa hoiatava mõju kõrvaldamisele, mida avaldatakse ettevõtjatele pelgalt sellega, et tarbija suhtes ei kohaldata selliseid ebaõiglaseid tingimusi, kuna ettevõtjad üritavad endiselt kasutada viidatud tingimusi, teades et isegi kui need tunnistatakse kehtetuks, võib siseriiklik kohus lepingut siiski vajaduse piires täiendada, tagades seega nende ettevõtjate huvid (kohtuotsus Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, punkt 69).

80 Siiski ei järeldu eelnevast, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, oleks direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 vastuolus, kui siseriiklik kohus jätab lepinguõiguse põhimõtteid kohaldades ebaõiglase tingimuse ära, asendades selle siseriikliku õiguse dispositiivse normiga.

81 Ebaõiglase tingimuse asendamine sellise õigusnormiga, mille puhul vastavalt direktiivi 93/13 põhjendusele 13 eeldatakse, et see ei sisalda ebaõiglasi tingimusi, ning mille tulemusena võib leping hoolimata tingimuse III/2 ärajätmisest edasi kehtida ja olla pooltele jätkuvalt siduv, on direktiivi 93/13 eesmärki silmas pidades täiesti põhjendatud.

82 Ebaõiglase tingimuse asendamine siseriikliku õiguse dispositiivse normiga on kooskõlas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1, sest väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on selle sätte eesmärk asendada lepinguga loodud formaalne tasakaal lepingupoolte õiguste ja kohustuste vahel tegeliku tasakaaluga, mis taastab nendevahelise võrdsuse, mitte aga tühistada kõik ebaõiglasi tingimusi sisaldavad lepingud (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punkt 31, ja kohtuotsus Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Kui aga sellises olukorras nagu põhikohtuasjas ei olnud lubatud ebaõiglast tingimust dispositiivse õigusnormiga asendada, nõudes kohtult lepingu tühistamist tervikuna, võib see tarbijale kaasa tuua eriti kahjulikke tagajärgi, mistõttu võidakse kahjustada lepingu tühistamisest tulenevat hoiatavat mõju.

84 Sellise tühistamise põhimõtteline tagajärg on laenujäägi kohe sissenõutavaks muutumine, mis võib ületada tarbija rahalisi võimalusi ja karistada selle asjaolu tõttu pigem tarbijat kui laenuandjat, kes ei pruugi sellest tulenevalt hoiduda selliste tingimuste lisamisest oma lepingutesse.

85 Eelnevast lähtudes tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellisel juhul nagu põhikohtuasjas, kus müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingut ei ole ebaõiglase tingimuse ärajätmise korral võimalik täita, ei ole nimetatud sättega vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab siseriiklikul kohtul ebaõiglase tingimuse tühisuse kaotada, asendades selle siseriikliku õiguse dispositiivse normiga.

Kohtukulud

86 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et:**

   — **määratlus „lepingu põhiobjekt” ei hõlma tingimust, mis sisaldub müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud välisvaluutapõhises laenulepingus ja mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, nagu põhikohtuasjas, ning mille kohaselt kohaldatakse laenu tagasimaksete arvutamisel asjaomase valuuta müügikurssi, kui on tuvastatud, et kõnealune tingimus määrab kindlaks selle lepingu põhiteenuse, mis lepingut sellisena iseloomustab; seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, võttes arvesse lepingu laadi, üldist ülesehitust ja tingimusi ning selle juriidilist ja faktilist konteksti;**

— **sellist tingimust, kuivõrd see sisaldab tarbija jaoks rahalist kohustust tasuda laenu tagasimaksmisel summad, mis tulenevad välisvaluuta müügi- ja ostukursi vahest, ei saa pidada tingimuseks, mis sisaldab „tasu”, mille vastavust laenuandja osutatud teenuse vastusooritusena ei saa direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 alusel selle ebaõiglase olemuse seisukohast hinnata.**

2. **Direktiivi 93/13 artikli 4 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellise tingimuse puhul nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb nõuet, mille kohaselt lepingutingimus peab olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles, mõista nii, et lisaks sellele, et asjaomane tingimus peab tarbija jaoks olema grammatiliselt arusaadav, peab leping kirjeldama läbipaistavalt välisvaluuta vahetusmehhanismi konkreetset toimimist, millele kõnealune tingimus viitab ning selle mehhanismi ja laenu väljamaksmisega seotud teistes tingimustes kehtestatud mehhanismi vahelist seost, nii et tarbija võiks täpsete ja arusaadavate kriteeriumide põhjal ette näha sellest tingimusest talle tulenevaid majanduslikke tagajärgi.**

3. **Direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellisel juhul nagu põhikohtuasjas, kus müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingut ei ole ebaõiglase tingimuse ärajätmise korral võimalik täita, ei ole nimetatud sättega vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab siseriiklikul kohtul ebaõiglase tingimuse tühisuse kaotada, asendades selle siseriikliku õiguse dispositiivse normiga.**

Allkirjad